

บทที่ 11

ผู้กระทำความผิดกระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้หรือโฆษณาหรือ สนับสนุน

ปัญหาที่ว่าถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้ที่โฆษณาหรือประกาศ หรือเกินกว่าเจตนาของผู้สนับสนุน ผู้ที่ใช้ผู้โฆษณาหรือประกาศ หรือผู้สนับสนุน จะต้องรับผิดชอบในทางอาญาเพียงใด มาตรา 87 ได้กำหนดไว้ว่า

“ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเพราะมีผู้ใช้ให้กระทำตามมาตรา 84 เพราะมีผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดตามมาตรา 85 หรือโดยมีผู้สนับสนุนตามมาตรา 86 ถ้าความผิดที่เกิดขึ้นนั้นผู้กระทำได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้หรือที่โฆษณาหรือประกาศ หรือเกินไปจากเจตนาของผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดชอบในทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้หรือที่โฆษณาหรือประกาศ หรืออยู่ในขอบเขตแห่งเจตนาของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าโดยพฤติการณ์อาจสังเกตเห็นได้ว่า อาจเกิดการกระทำความผิดเช่นที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการใช้การโฆษณา หรือประกาศหรือการสนับสนุนผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดชอบในทางอาญาตามความผิดที่เกิดขึ้นนั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกใช้ ผู้กระทำตามคำโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือตัวการในความผิด จะต้องรับผิดชอบในทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้นเพราะอาศัยผลที่เกิดจากการกระทำความผิดผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดชอบในทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นนั้นด้วย แต่ถ้าโดยลักษณะของความผิด ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้น เฉพาะเมื่อผู้กระทำต้องรู้ หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้นขึ้น ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด จะต้องรับผิดชอบในทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้ หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้น

จากหลักกฎหมายข้างต้นได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. ในกรณีที่ผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้

ผู้ใช้ให้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้เท่านั้น เช่น ก.ใช้ ข.ให้ไปลักทรัพย์ ค. แต่ ข.กลับไปชิงทรัพย์ ค. ก.ต้องรับผิดชอบทางอาญาสำหรับความผิดฐานลักทรัพย์เท่านั้น ถ้า ข. ไปฆ่า ค.ตาย ก.ย่อมไม่มีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นด้วย

2. ในกรณีโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด ถ้าความผิดที่เกิดขึ้นนั้น ผู้กระทำได้กระทำไปเกินขอบเขตที่โฆษณาหรือประกาศ ผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับผิดชอบทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ได้โฆษณาหรือประกาศเท่านั้น เช่น ก. โฆษณาหรือประกาศให้ทำร้ายร่างกาย ค. แต่ ข. ซึ่งเป็นผู้กระทำตามโฆษณาหรือประกาศได้ไปฆ่า ค. ก.ต้องรับผิดชอบทางอาญาสำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเท่านั้น

3. ในกรณีสนับสนุน ถ้าความผิดที่เกิดขึ้นนั้นเกินไปจากเจตนาของผู้สนับสนุนผู้สนับสนุนการกระทำความผิดต้องรับผิดชอบทางอาญาเพียงเท่าที่อยู่ในขอบเขตแห่งเจตนาของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดเท่านั้น เช่น ก. ขอให้ ข.ซื้อช่องทางเพื่อที่จะเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านของ ค.แต่ ก.กลับไปชิงทรัพย์ ค. ข.ย่อมมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน ในการลักทรัพย์เท่านั้น

แต่จากหลักดังกล่าวมาแล้ว ยังมีข้อยกเว้นอีก 2 ประการ ดังนี้

1. ถ้าโดยพฤติการณ์อาจสังเกตเห็นได้ว่า อาจเกิดการกระทำความผิดเช่นที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการใช้ การโฆษณาหรือประกาศหรือการสนับสนุนผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปในการกระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดชอบทางอาญาตามความผิดที่เกิดขึ้นนั้น เช่น นายตำรวจสุราใช้ให้พลตำรวจคันตัว ก.เอาธนบัตร แต่ ก. ขัดขวางไม่ยอมให้คัน พลตำรวจนั้นจึงตอย ก.แล้วคันเอาธนบัตรไป ดังนี้ การที่พลตำรวจทำร้าย ก. ก็เนื่องด้วยความประสงค์จะเอาธนบัตรมาให้ได้ตามที่สั่ง เมื่อพลตำรวจผู้รับใช้ทำไปในกิจวิชิษงทรัพย์จึงได้ทรัพย์มา ผู้ใช้ย่อมมีความผิดฐานเป็นตัวการ ในฐานชิงทรัพย์ด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 84/2471)

2. ในกรณีผู้ถูกใช้ ผู้กระทำตามคำโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือตัวการในความผิด จะต้องรับผิดชอบทางอาญาที่กำหนดโทษสูงขึ้น เพราะอาศัยผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด เช่น ก. ใช้ ข. วางเพลิงเผาบ้าน ค. แต่การเผาบ้านของ ค. เป็นเหตุให้มารดาของ ค. ซึ่งชราแล้วถึงแก่ความตายเพราะไม่สามารถหนีไฟได้ทัน ก.ย่อมเป็นผู้ใช้ที่ย่อมมีความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์เป็นเหตุให้คนตาย ตามมาตรา 224 ด้วย หรือมีเจตนาให้ทำร้ายร่างกาย แต่การกระทำเป็นเหตุให้คนตายซึ่งต้องรับโทษสูงขึ้นตามมาตรา 290 ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณา

หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่กำหนดโทษสูงขึ้นด้วย

แต่ถ้าโดยลักษณะความผิด. ผู้กระทำจะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้น เฉพาะเมื่อผู้กระทำต้องรู้ หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้นขึ้น ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดจะต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้หรืออาจสังเกตเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้น ตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้มีได้หมายถึงผลของการกระทำ แต่หมายถึงการรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 59 วรรค 3 หรือการรู้ข้อเท็จจริงที่จะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 62 วรรคท้าย เช่น บุคคลผู้จะต้องรับผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงานตามมาตรา 289 (2) ก็ต่อเมื่อรู้ว่าผู้ที่ถูกฆ่าเป็นเจ้าพนักงาน

ตัวอย่างคำพิพากษากฎีกา

คนร้ายเข้าปล้นและยิงเจ้าทรัพย์ตาย พยานโจทก์ที่วิ่งเข้าไปสกัดคนร้าย เห็นจำเลยวิ่งมาในพวกคนร้าย 6 คน จำเลยจึงปืนพุดว่า อย่าเข้ามา พยานจึงไม่กล้าไล่ตามไป พยานอีกคนหนึ่งเห็นจำเลยนั่งอยู่ชายป่า เมื่อเกิดเสียงปืนดังแล้ว คนร้ายวิ่งจากบ้านเกิดเหตุมายังที่จำเลยนั่งอยู่สั่งปืนให้จำเลยแล้ววิ่งเข้าป่าไป ดังนี้ จำเลยย่อมมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการปล้นและเป็นเหตุให้คนตาย แต่ยังไม่พอฟังว่า จำเลยสนับสนุนในการที่คนร้ายฆ่าเจ้าทรัพย์โดยเจตนาด้วย เพราะไม่ได้ความว่าจำเลยรู้ว่าคนร้ายอื่นเจตนาฆ่าเจ้าทรัพย์มาตั้งแต่ต้น และแม้ว่าการมีปืนไปปล้นน่าจะเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายได้เป็นธรรมดา แต่ก็ยังไม่พอฟังว่าจำเลยได้สังเกตเห็นว่าคนร้ายอื่นจะถึงกับฆ่าเจ้าทรัพย์โดยเจตนาอีกด้วยจำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 340 วรรคท้าย ประกอบด้วย มาตรา 86 ภายในขอบเขตของเจตนาในการสนับสนุนตามมาตรา 87 เท่านั้น จำเลยจึงไม่มีความผิดตาม มาตรา 289 (6) (คำพิพากษากฎีกาที่ 280/2510)

จำตำรวจ ส.สั่งให้พลตำรวจ ย. ขึ้นไปจับ ป. บนเรือนและสั่งให้พลตำรวจ ท.และ น. ชุ่มอยู่รอบ ๆ ย. ขึ้นไปบนเรือนยิง ป. ตายดังนี้ ย. กระทำเกินเลยคำสั่ง ส่วน ส. ท. และ น. มิได้ร่วมกระทำด้วยจึงไม่ต้องรับผิดในผลที่เกิดขึ้นนั้น (คำพิพากษากฎีกาที่ 820/2515)